

Smernice za celostno obravnavo žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu

Iztok Takač

Člani Razširjenega strokovnega kolegija (RSK) za onkologijo so na svojem 6. sestanku v letu 2006, ki je potekal 17. 11. 2006 na Onkološkem inštitutu v Ljubljani, sprejeli **Smernice za celostno obravnavo žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu** (Slika), ki jih je pripravilo Združenje

za ginekološko onkologijo, kolposkopijo in cervikalno patologijo Slovenije. Navzočim članom RSK (doc. dr. Branko Zakotnik, dr. med., doc. dr. Marko Hočevar, dr. med., doc. dr. Barbara Jezeršek Novakovič, dr. med., prim. dr. Cvetka Bilban Jakopin, dr. med., doc. dr. Albert Peter Fras, dr. med., prof. dr. Borut Štabuc, dr. med., prof. dr. Matjaž Zwitter, dr. med., prim. Miran Koželj, dr. med., in prof. dr. Izток Takač, dr. med., svetnik) je smernice na kratko predstavila prof. dr. Marjetka Uršič Vrščaj, dr. med., ki je sodelovala pri njihovi pripravi vse od začetka in ki je tudi med najbolj zaslužnimi za njihovo pripravo ter celostno podobo.

Smernice so pripravili po navodilih slovenskega priročnika za oblikovanje smernic klinične prakse. Podrobna obrazložitev in predstavitev smernic, na podlagi česar naj bi zbrali predloge za spremembe oz. dopolnitve, je potekala več kot štiri mesece na številnih ginekoloških strokovnih srečanjih. Predlogi in dopolnitve so bili v veliki meri tudi upoštevani.

Strokovno skupino za pripravo smernic so sestavljali: prof. dr. Marjetka Uršič Vrščaj, dr. med. (Onkološki inštitut Ljubljana), prof. dr. Stelio Rakar, dr. med., višji svetnik (Klinični center, SPS Ginekološka klinika), prim. Andrej Možina, dr. med. (Klinični center, SPS Ginekološka klinika), doc. dr. Borut Kobal, dr. med. (Klinični center, SPS Ginekološka klinika), prof. dr. Izток Takač, dr. med., svetnik (Splošna bolnišnica Maribor, Klinični oddelek za ginekologijo in perinatologijo), ter Dušan Deisinger, dr. med. (Splošna bolnišnica Izola, Oddelek za ginekologijo in porodništvo).

Zahtevno recenzentsko delo sta opravili doc. dr. Eda Bokal Vrtačnik, dr. med. (Klinični center, SPS Ginekološka klinika), in Tatjana Kodrič, dr. med. (Zdravstveni dom Lenart).

Smernice so razdeljene v naslednja poglavja:

- Presejanje raka materničnega vratu
- Začetni izvid presejalnega pregleda in osnovne smernice za ukrepanje
- Algoritem postopkov pri manj uporabnih ali neuporabnih BMV in brisih, spremenjenih zaradi reaktivnih sprememb
- Algoritem postopkov pri atipičnih ploščatih celicah ali atipični ploščati metaplaziji
- Algoritem postopkov pri PIL nizke stopnje
- Algoritem postopkov pri PIL visoke stopnje
- Algoritem postopkov pri spremembah žleznih celic
- Algoritem postopkov pri CIN 1 – nizkorizične displazije
- Algoritem postopkov pri CIN 2, 3 – visokorizične displazije
- Algoritem postopkov sledenja po konizaciji, LLETZ-u, krioterapiji ali laserski ablaciji zaradi CIN
- Kolposkopija v nosečnosti
- Pojasnilo k smernicam
- Literatura
- Slovar okrajšav

Na skupno 31 preglednih straneh smernice vsebujejo priporočila, ki temeljijo na soglasju avtorjev o najsodobnejših ukrepih odkrivanja, zdravljenja in sledenja žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu. Priporočila so prenovljena in posodobljena izdaja priporočil, ki so jih z naslovom »Priporočila za odkrivanje, zdravljenje in nadzor bolnic s predrakavimi spremembami materničnega vratu« objavili leta 2000. Zapisane smernice so le priporočila, o nadaljnjih in dejanskih ukrepih pa odloča ginekolog, ki zdravi bolnico, v skladu s klinično-anamnestičnimi podatki in v soglasju z bolnico ter v skladu s sodobnim poznavanjem problema. Končna odločitev je pravica in odgovornost ginekologa, ki bolnico kontrolira in/ali zdravi.

Pomembno je, da avtorji za svoje trditve navajajo raven z dokazi podprte medicine (*angl. EBM – Evidence Based Medicine*), kar je že nekaj časa ustaljena praksa pri tovrstnih publikacijah. Navedene ravni so podrobno opisane na strani 16.

Smernice prav prijetno dopolnjujejo algoritmi postopkov, ki bodo morda za neukega bralca nekoliko težje razumljivi, zato veljata pri njihovi praktični uporabi še posebna pozornost in zbranost.

Poglavje »Pojasnilo k smernicam« je razdeljeno na več podpoglavij:

- Uvod
- Presejanje za raka materničnega vratu s testom PAP

- Začetni izvid po ginekološkem pregledu zaradi presejanja
- Patološke spremembe ploščatih celic
- Kolposkopija
- CIN 1 – nizkorizične displazije (NRD)
- CIN 2, 3 – visokorizične displazije (VRD)
- Sledenje po zdravljenju CIN
- Patološke spremembe žleznih celic
- Ukrepanje v posebnih okoliščinah
- Pojasnilna dolžnost pri pozitivnem testu visokorizičnih HPV, patoloških BMV in CIN

Navedena poglavja smiselno razlagajo in dopolnjujejo algoritme iz prvega dela knjižice. Poseben poudarek je

namenjen zdravnikovi pojasnilni dolžnosti pri pozitivnem testu visokorizičnih HPV, patoloških brisih materničnega vratu in cervikalnih intraepitelijskih neoplazijah. Zdravnik mora ženski pravilno in celovito pojasniti podatke o izvidih, predvidenih diagnostičnih postopkih, o zdravljenju in zapletih ter si pridobiti njeno zaupanje in soglasje.

Prepričan sem, da predstavlja nova izdaja smernic nadvse pričakovan priročnik za vse, ki se ukvarjajo z zdravstvenim varstvom žensk, za študente medicine in zdravstvene nege pa dobrodošlo dopolnitev študijskega gradiva v domačem jeziku.

